

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 8. OKTOBRA 2026

LETO 36, ŠT. 40

Nova ravnateljica v Porabju...

V Porabju je začetek
novega šolskega
leta prinesel tudi
organizacijsko

/ STRAN 3

Küjarsko tekmovanje

V nedelo, 27. septembra, so meli na dvorišči kulturnoga doma na Gorenjem...

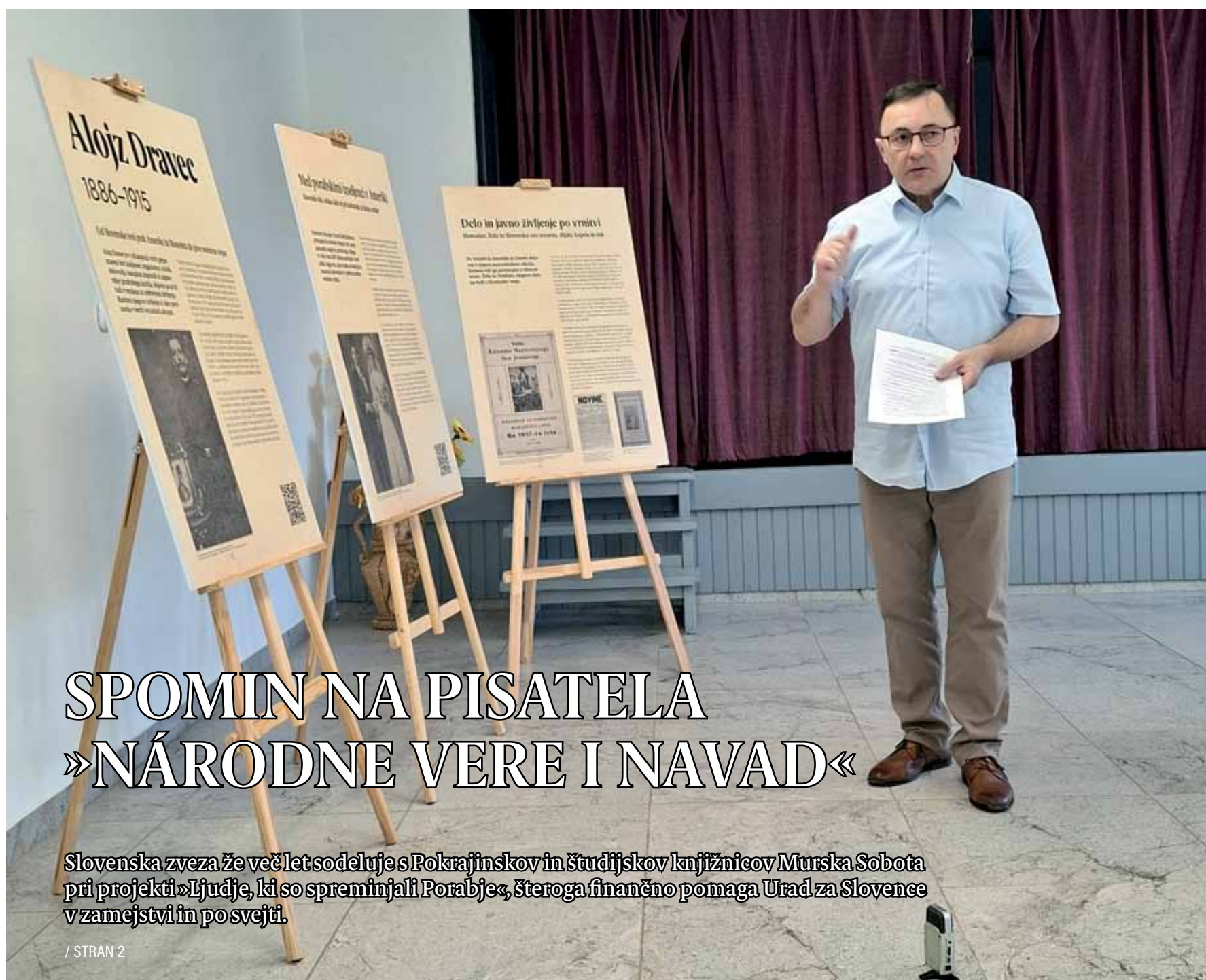
/ STRAN 5

Pripovejsti v Iži s krüšnov peč- jauv

Kak ogen v peči, šteri
poživla pa dá toplo,
tak gori spomin na
števanoskoga šolnika...

/ STRAN 10

SPOMIN NA PISATELA »NÁRODNE VERE I NAVAD«

Slovenska zveza že več let sodeluje s Pokrajinskov in študijskov knjižnicov Murska Sobota pri projekti »Ljudje, ki so spreminjali Porabje«, šteroga finančno pomaga Urad za Slovence v zamejstvi in po svejti.

/ STRAN 2

SPOMIN NA PISATELA

»NÁRODNE VERE I NAVAD«

Slovenska zveza že več let sodeluje s Pokrajinskovi in študijski knjižnici Murska Sobota pri projekti »Ljudje, ki so spreminjali Porabje«, šteroga finančno pomaga Urad za Slovence v zamejstvi in po svejti. Lanjsko leto so na Gorenjem Seniki z razstavov nupokazali Avgusta Pavla, od začetka letošnjoga oktaubra pa leko vsakši spozna žitek Alojza Dravca v kulturnom domi v Slovenskoj vesi.

-DM-

»Národna vera i navade zvekšoga stojijo s šatringe, compnrije ali čalarije; štero istina je preveč žalostno, da ljudstvo te grozne greje tak rado nasleduje, šterim grejom sveta Mati Cerkev s celo močjov proti stoji,« svoje pisanje o šegaj v Porabji začne Alojz Dravec, šteri se je 1886. leta naraudo v Slovenskoj vesi, augustuša 1915 pa kak ranjeni sodak mrau v Lepniki na Moravskom.

Neznani poznanec

Prva kak liki bi leko spoznali zanimivi žitek nekdešnjoga porabskoga Slovenca, so 1. oktaubra v slovenčarskom kulturnom domi navzauči leko poslušali lepo štiriglasno spejvanje Komornoga zbora Zveze Slovencev iz Monoštra. Med gosti sta bila varaška generalna konzulka Dubravka Šekoranja pa slovenski parlamentarni zagovornik Karel Holecz tō.

V svojom pozdravnom guči je predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács povōdala, ka so Slovenčarge do tega mau nej znali dosta o Alojzi Dravci, če rejsan se je v njinoj vesi naraudo. Odišo je na tihinsko, de je pa s penezami od tistec tō pomago svojoj držini pa svojoj vesnici. Tau se prej eške itak godi porabskim Slovencom. Sodelavka sobočke knjižnice Metka Celec pa je cujdala, ka so »Národna vera i navade v vési« Alojza Dravca važen dokument porabske kulturne erbe, zatok se moremo njinoga pisatela spominati.

Od Slovenske vesi do Bethlehem

Navzaučim je življenjsko paut Alojza Dravca nupokazo domoznanec in etnolog dr. Albert Halász. Povōdo je, ka je Dravec že kak mladi pojep odišo v Meriko, v Bethlehem. »Tam je začno zbérati peneze za nauvo slovensko cerkev, vej so pa tistoga ipa Slovenci

pa Madžari v gnako cerkev ojdli. Za kapejlo v Slovenskoj vesi je ranč tak domau poslo peneze,« smo čūli od raziskovalca.

Oča pa mati Alojza Dravca sta prausniva paverskiva človōka bila, ranč tak kak stariša

Tisti zadvečerak je vnaugo najgir lüstva prišlo v slovenčarski kulturni dom, vej so pa nej dosta znali o Alojzi Dravci.

njegve žene. »Marija Zsidó se je naraudila v Čöпени, doma pa je bila v Būdinci. Zdala sta se v Meriki, gda pa sta domauprišla, sta živela na Židovi in v Traušči. Mela sta dve čeri in ednoga sina,« smo zvōdali o njija držini.

V nekrologi o Dravci pišejo kak o škoniki, zatok Albert Halász brodi, ka je biu vōnavčeni človek. »Gda se je povrno domau, je grato delovodja v varaškoj židanoj fabriki. Gnauk je pazvzo plebanoša Jožefa Klekla starejšoga in ma nupokazo vsakšoga delavca: što je, kakše narodnosti pa kakše vōre je. Ejksra ma je predstavo Slovence,« smo zvōdali v Slovenskoj vesi. Slovenske dijake, šteri so v Varaši v šaulo ojdli, je pazvzo k sebi na dom in je nagučavo za cerkveno, celau dūhovniško službo. Pri Alojzi Dravci se je leko nutplačalo na Marijin list in Novine Jožefa Klekla. »Tak mislimo, ka je v te časopise piso tō. Tau je žmetno znati, vej je pa v nji dosta takši člankov, šteri so nej podpisani.«

Pisanje Dravca o domanji šegaj

Do tega mau smo od Alojza Dravca zvekšoga poznali samo »Národno vero in návade v vési«, štero delo je v reviji Traditiones 1974. leta na svejklost dau etnolog Vilko Novak. Dravec je 1913. leta, v 17 poglavjaj piso o koledarski šegaj od Andrašovoga pa Licijovoga do vsisvecovoga, in o navada v časi rojstva, krstitka, zdavanja pa smrti. »Doma je biu iz Slovenske vesi, kak prvi zapisovalec je dobro pozno te šege,« smo čūli od raziskovalca.

Albert Halász je v Kleklovi Novinaj poisko vsa pisanja, pod štera se je Dravec podpisao. »Najšo sem eške dva njegoviva kračišiva zapisa. V prvom piše o moralnoj držini žene in

moža v zakoni, drugi pa je bole satirične nature.« V tom slejdnjom deli se Alojz Dravec pohejca s tejm, kak pred volitvami za fale peneze küpūjejo glase prausni lidi.

Njegvi kratek cajt v veukoj bojni

Sprtoleti 1915 je mogo Alojz Dravec rukivati v sōdačijo. »Zavōdo se je svoje dužnosti do domovine, za njega pa je bila prava domovina – slovensko Porabje,« smo čūli od Alberta Halásza. Na fronti je ranč tak dobivo pošto, Jožef Klekl ma je vsakši keden pošilo pet falatov Novin. »Gnauk ma je napiso: 'Ka želežo slovenski sōdacke na fronti?' Un pa je dau valas: 'Pošilajte jim z daumi Novine, ka do šteli friške novice. Vej si pa tū stau Slovincov pet novin tala!«

Dravec je za té časopis napiso, što je spadno, što je ranjeni in koga so zgrabili, biu je edne fajte poročevalec. Slūžo je pri zastalonoši, pisma je mogo prejkšteti. »V njegovom nekrologi piše, ka je gučo več gezikov. Zvūn porabskoga slovenskoga gvūšno eške vogrsko-

Komorni zbor ZSM iz Monoštra je zaspejvo tri lejpe pesmi, med njimi edno o »domanjom slovenskom kraji«, šteroga je Dravec trnok lūbo.

ga pa nemškoga, mabiti eške češkoga. Na začetki augustuša 1915 ga je zavadila edna krugla in za par kednauv je mrau. »Ženi je strašno bilau, ka je nej mogla odti na njegvo pokapanje in ka je tri siraute za sebov zapūsto,« je pripovejdanje končo raziskovalec.

Do tega mau je niške nej vküppaubro cejlo znanje o Alojzi Dravci, zatok je telko vrejdo delo Alberta Halásza. Razstava nupokaže šest tematski sklopov, eške več informacij pa leko najgir človek najde na domoznanskom portali kamra.si, gde je vküppobrano trnok dosta materiala o Pomurji in zdaj že Porabji tō.

Hugi (Magdolna) Meggyes s Slovenske vesi je skor gvūšna, ka je držina Alojza Dravca živela v rami, šteroga gnes »pri Žamparni« zovéjo. Andrea Kovács je cujdala, ka je zdaj naloga domanji Slovincov, ka poiškejo živečo žlato Dravca – porabskoga Slovenca, na šteroga smo rejsan leko ponosni.

Razstava v kulturnom domi v Slovenskoj vesi se leko pogledne do 18. oktaubra.

(Kejp na 1. strani: Avtor razstave Albert Halász je vsefelé zanimivoga povōdo o »prvom porabskom etnologu«.)

NOVA RAVNATELJICA V PORABJU: DVOJEZIČNOST IZ UČILNIC NA HODNIKE

- VIDA TOŠ -

V Porabju je začetek novega šolskega leta prinesel tudi organizacijsko spremembo. Dvojezična osnovna šola Jožefa Košiča Gornji Senik in Osnovna šola Števanovci sta se združili v eden zavod, Števanovci pa so postali podružnica gornjeseniške šole. Vodenje združenega zavoda je prevzela Petra Gal, ki je v Porabje prinesla tudi osebno izkušnjo življenja med dvema jezika in kulturama. Dvojezičnost zanjo ni le šolski predmet, ampak bogastvo in privilegij, ki ga želi približati tudi otrokom.

Dvojezičnost kot bogastvo

Petra Gal je šolo prevzela po prijavi in izboru na razpisu, sama pa je povedala, da je bila reorganizacija in združitev šol urejena že pred njenim prihodom. Obe šoli sta bili do zdaj samostojni, po novem pa delujeta pod enim zavodom. Za spremembo je bilo več razlogov, med njimi manjše število otrok in možnost tesnejšega sodelovanja učiteljev.

Na Gornjem Seniku šolo obiskuje 51 učencev, v Števanovcih 37. Na gornjeseniški šoli poučuje osem učiteljev, v Števanovcih deset, zaradi pomanjkanja pedagoškega kadra pa na Gornji Senik prihajajo tudi učitelji, ki posamezne ure izvajajo pogodbeno.

V združenem zavodu so še trije vrtci. V Števanovcih je 22 otrok, v Sakalovcih 23, na Gornjem Seniku pa je v mešani skupini 11 otrok. Pri delu pomagajo tudi asistenti iz Slovenije, ki so pomembni predvsem kot podpora slovenskemu jeziku in dvojezičnemu pouku.

Dva jezika, dve kulturi, en šolski prostor

Dvojezičnost v šoli ne pomeni, da naj bi se vsi predmeti izvajali v obeh jezikih. Učenci imajo ure slovenskega jezika, pri nekaterih predmetih pa pouk poteka dvojezično. Mednje sodijo telesna, likovna in glasbena vzgoja ter spoznavanje okolja. Posebno mesto ima tudi narodnostna ura, pri kateri učenci spoznavajo slovensko kulturno dediščino okolja.

V šolo prihajajo otroci iz porabskih slovenskih družin, madžarskih družin in dvojezičnih družin. Prav zato je za Galovo pomembno, da dvojezičnost ne ostane omejena na učilnico. "Mi se tu trudimo, da bi dvojezičnost živela, da ne bi

Nova ravnateljica Petra Gal želi, da z dvojezičnostjo otroci živijo, ne le da se je učijo.

bila samo v učbenikih, v knjigah, ampak tudi, da bi se dvojezično slišalo na hodnikih," je povedala.

Prepričana je, da imajo pri tem največjo vlogo odrasli. Otroci namreč posnemajo njihov odnos do jezika in kulture. Če bodo učitelji in drugi odrasli z dvojezičnostjo živeli kot naravno in vredno, jo bodo tako lažje sprejeli tudi otroci.

Prihaja iz sveta dveh jezikov

Da je dvojezičnost zanjo nekaj zelo osebnega, kaže tudi njena življenjska pot. Petra Gal je diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok in prihaja iz dvojezične družine. Po narodnosti je Madžarka, ima slovensko državljanstvo, njen materni jezik pa je slovenski. Več kot 20 let je delala v dvojezičnem vrtcu v Lendavi. Deset let je bila slovensko govoreča vzgojiteljica, nato deset let madžarsko govoreča, opravljala pa je tudi delo vršilke dolžnosti ravnateljice lendavskega vrtca. Z družino živi v Rogašovcih, zato je Porabje zanjo danes tudi geografsko bližje kot Lendava. Izkušnjo dveh jezikov in kultur je tako prinesla tudi v svoje družinsko življenje. Ko je pri starših, se pogovarjajo madžarsko, doma pa prevladuje slovenščina. Okolje po njenih besedah naredi svoje in vpliva tudi na to, kateri jezik uporabljajo otroci.

Prav zato je dvojezičnost zanjo več kot strokovno vprašanje. Ko je zagledala razpis za ravnateljico v Porabju, je v njem videla tudi priložnost, da nekaj, kar je sama živela vse življenje, prenaša naprej. "Dvojezičnost sprejemam kot bogastvo, kot privilegij in se mi zdi, da je moje poslanstvo, da to širim naprej" je povedala.

Porabje drugače živi s slovenščino

Galova je ob prihodu v Porabje opazila tudi razliko med dvojezičnim šolstvom v Prekmurju in Porabju. V okolici Lendave

je madžarsčina namreč tudi uradni jezik, medtem ko je v Porabju jezik okolja slovenski. Posebej jo je nagovoril odnos porabskih Slovencev do jezika in kulture. Kot je povedala, je v kratkem času, odkar je v Porabju, ugotovila, da tisti, ki se čutijo za porabske Slovence, svojo pripadnost izkazujejo zelo zavzeto. "Tisti, ki so porabski Slovenci, so s srcem in dušo porabski Slovenci ter ohranjajo to kulturo in z njo živijo," je dejala.

Prav ta odnos želi prenesti tudi v šolo. Ne le tako, da bi otroci znali slovensko, ampak da bi razumeli, zakaj je slovenski jezik del njihovega okolja in zakaj je

Za ravnateljico je pomembno, da dvojezičnost ne ostane omejena na učilnico, ampak tudi, da bi se dvojezično slišalo na hodnikih.

znanje dveh jezikov nekaj, kar jim lahko odpre več možnosti.

Najprej otroci, šele nato vse drugo

Njena največja želja je zato precej preprosta – da bi otroci sami začutili vrednost tega, kar imajo. Ne želi, da bi bila dvojezičnost zanje zgolj obveznost ali del urnika, ampak nekaj, na kar bodo ponosni.

"Rada bi, da otroci vidijo, kakšen privilegij je dvojezičnost, v kako bogatem okolju živijo, kaj vse jim da prepletanje dveh kultur," je povedala.

Pri tem želi izhajati iz otrok. Prepričana je, da mora biti otrok v središču šole, motivacija pa mora prihajati iz njihovega zanimanja in od zgleda odraslih. Če bo pri tem uspela izboljšati tudi kakovost slovenskega jezika, bo njen cilj še toliko bolj dosežen, je povedala.

Nova ravnateljica je tako v Porabje prišla z izkušnjo ženske, ki je sama odrasčala med dvema jezika in kulturama. Prav v tem, kar bi lahko bilo za koga zapleteno vprašanje identitete, vidi predvsem priložnost. Za šolo, za otroke in za prihodnost slovenskega jezika v Porabju.

ŠESTO DRUŽENJE LITERATOV V SRCEJ GORIČKOGA

Pesnik in gledališki človek z gorički Rogašovec Branko Pintarič me je že lani vleti pauzvo na »literarno druženje« na dvoriške svoje gazdije v vesi Sveti Djüri. Lanjskoga septembra se mi je nej posrečilo cüjbiti, sem pa mogo padaši Brankoni obečati, ka geséni 2026 mujs gorpreštém en par svoji pesmi pri njem »na bregej«.

-DM-

Gda sem se letos 19. septembra kauli pau pété zadvečerka pripelo do goričanske domačije, je na dvoriški že praščo odjen. V kotli, šteroga je Branko daubo od padaša Edvarda Mihaliča, se je že küjo žmani bograč. Na dvauri sem srečo dosta poznani obrazov, brž pa sem spozno nauve simpatične lidi tö.

S smejom na obrazi me je gorprijala vsestranska kulturna delavka in pesnica Lučka Zorko ranč tak, štera je druga glavna organizatorka

Gda je spadnila kmica, je gratalo vse eške bole veselo: Lujz Sraka, Mateja Horvat Moira in Sandi Horvat Sunny so vküper zaspejvali.

literarni druženj v Svetom Djürini. »Lučko poznam od dosta prva,« mi je začno pripovedati Branko Pintarič, zmejs ka me je pelo kauli po gazdiji. »Tistoga reda je delala v Mladinskem informativnom in kulturnom klubu na sobočkom gradi, je pa v svojo oddajo zazovala pesnike pa pisatele, šteri so nej bili tak poznani pa priznani. Pozvala je en par moji padašov tö, te pa gnauk eške namé. Začnila sva se pogučavati o ednom nauvom druženji.« Lučka tak nazajponi, ka je tau bilau dvej leti pred kovidom. »Zgučavala sva se, ka bi se ustvarjalci gnauk leko dobili na njegovj gazdiji. Gnako sva brodila o literarni večeraj, na šteraj smo pesniki nikdar nej sproščeni. So bole salonski, tam špilamo nekše družbene vloge. Pravla sva si: ka če bi se dobili tak, ka bi sküjali eden dober bograč pa bi vsakši malo goršto, ka je preminaučo leto napiso. Ka bi malo znali eden za drugoga. Prvo leto je prišlo trnok

dosta lüdi, mislim, ka nas je bilau kauli štirideset, med njimi Brankona padaške, mladina pa lidgé z vesi tö. Te pa je že skor naš moto gratalo: 'Vsakšo leto nas je več'. Največ nas je bilau lani, štenjé je trpelo dvej vöri pa pau. Letos, na šestom druženji nas je malo menje. Krivo je venak leppo vrejmen pa bratve.«

Poezija z bejdvej bregauv Müre

Kauli šeste vöre se je začnilo štenjé literarni del, zveksoga poezije. Sejdlj smo na lesení stolicaj pod milim nebom, pesniški kolejgarge so šteli stoječki ali sedečki na starom kauči. Ambient je biu pravi, stara gospodarska zidina je bila perfektna kulisa za edno takšo srečanje. »Poezija se je gnauk svejta čüla po krčmaj, gnes pa več ne moreš kulturo tanut spraviti,« je sledik tomačo Branko. »Z Lučkov sva stela napraviti en program, na šterom do se lidgé družili, vöminili mišljenje pa poslüşali eden drugoga, ka pa kak što piše. Vej se pa leko s toga kaj navčimo tö. Nemamo zatok radi drüge, ka tak pišejo kak mi, liki zatok, ka nam povejo svoje misli, štere so leko nika doroga pa lejpora.«

Svoje pesmi sta goršteli pesmarci in pesnici Klarisa Jovanović pa Mateja Horvat Moira, svojo najnovejšo poezijo pa so naprejdali Karel Turner iz Murske Sobote, Dani Rajh iz Gornje Radgone, Manja Šturm Dolinšek iz Radenec, Peter Brenčič, Franc Cigan Caki in Lujz Sraka iz Lipauvec pa Štefka Bohar iz Kruplivnika. Pisatelj Boris Brunec iz Dokležovja je nutzglaslo svoj nauvi roman, Boštjan Kojc s Štajerskoga pa je gučo o svojoj nauvoj filozofskoj knigi. Svoje pesmi sta naprejdala organizator Branko in Lučka tö, pisec toga članka pa sem goršto dvej pesmi pa šest haikunov v domanjoj porabskoj rejči.

»Škémó pokazati, ka smo nej nekši 'podpesniki', liki pravi poeti, šteri prihajamo iz svoje krajine pa pišemo v svojom geziki. Gvüşno je tau pesništvo, šteroga v Sloveniji več dosta nega. Naši pesniki čütijo, ka so nazajpotisnjeni, vej pa ne dobijo penezne pomauči od javnoga sklada. V istini pa so pravi diamanti,« je biu malo čemeren Branko. Lučka je cujdala, ka na druženje zovéta lidi, štere povezujeta z literaturov. »Nikše posabne lište nemava. Zovéva padaše z literarnoga sveta pa tiste, štere rejsan ne smejva vöpastiti. Leko bi štoj pravo: 'mené pa nega'. Depa ne moreva znati, što vse lübitelski piše. Drügo pa je tau, ka sva müva za tau nej plačaniva, zatok ranč nemava odgovornost, ka bi mogla vsikšoga poiskati. Donk pa vsejm povejva: 'Pozvani si, pripelaj še nekakoga, šteri piše'. Vsi naja leko kontaktéraro – je pa program privaten, nej je javen.«

Poštüjejo knjižni pa domanji gezik

Velka vrejdnost druženja je bila v tom, ka je skor vsakši pisatelj nika goršto v svojoj maternoj domanjoj rejči tö. »Nej smo steli, ka bi tau bilau samo nika prekmurskoga pa porabskoga, zatok smo staupili prej Müre. Dani Rajh je što pesmi v svojom slovenskogoriškom guči, Manja Šturm Dolinšek pa je prišla iz Radenec. Čüli smo sobočki, ravenski, gorički pa porabski guč. Vsi pišemo v svojom pravom geziki, imamo svoj glas. Dober pesnik je tisti, šteri piše iz srca,« je biu gvüšen Branko Pintarič.

Lučka je cujdala, ka so bile ništerne pesmi vrhunske. »Tü so lidgé bole batrivni, se pokisijo povödati tisto tö, ka mabiti malo skrivajo. Kakše svoje eksperimente, privatne zgodbe ali humorne stvari. Gde si, što koli si, si dobrodoše, ka nupokažeš svoj guč. Glavno je samo, ka se držiš naši regul, ka si nej negativen, ka bi nekoga žalo. Malo se hejcamo, malo spejvamo.«

Bativni plani za bodaučnost

Gda se ustali edna takša tradicija, se morejo organizatorge pitati, kak tadale. »Premišlavava, ka bi malo obogatila program, ka bi napravila kakšo debato ali okrauglo mizo, povejmo o pitanji gezikov pa domanji rejči. Branko má

Glavniva organizatora literarnoga srečanja Lučka Zorko in Branko Pintarič: »Ka če bi se dobili tak, ka bi sküjali eden dober bograč pa bi vsakši malo goršto, ka je preminaučo leto napiso?«

dosta poznancov v Porabji, leko bi pozvali kakše bole vönavčene lidi od tistec tö,« je svojo idejo povödala Lučka. Branko pa je ovado, ka planéra delo z goslarami. »Uni napišejo muziko za naše pesmi, mi pa edno gesén napravimo eden prekmursko-porabsko-pomurski festival. Mateja Horvat Moira pa Sandi Horvat Sunny sta pravla, ka bi pomagala, depa Samo Budna se ranč tak briga za tau delo. Tau je bodaučnost, mi se razvijamo dale. Našo želenje je, ka bi se naše pesmi čüle v drügi medijaj tö. Borimo se.«

Pesniki od blüzi in daleč smo eške šteli, gda se je spistila kmica. Zmejs ka je Sandi Horvat Sunny spejvo pa igro na gitaro, je vsikdar lepše denélo iz kotla. Bograč iz večféle mesá nam je dobro spadno, pri stoli pa kauli njega smo se na žmani pogučavali. Čütili smo, ka je zbornik založbe Čajt s svojim naslovom dobro, djenau povödo: mi smo literati »tukaj in zdaj«.

KÜJARSKO TEKMOVANJE NA GORENJOM SENIKI

GYÖNGYI BAJZEK

V nedelo, 27. septembra, so meli na dvorišči kulturnoga doma na Gorenjom Seniki küjarsko tekmovanje, steroga je letos prvo paut organiziralo Prostovoljno gasilsko društvo Gornji Senik. Na tekmovanje so pozvali gasilska društva iz Slovenije pa Porabja, pa tudi vse vaščane, steri radi küjajo, dapa nejso člani gasilski društev.

Küjarsko tekmovanje ma na Gorenjom Seniki že lepo, dolgo tradicijo. Vsakšo gesen so se vküper zbrali vaščani, steri radi küjajo, se družijo pa se ob kotli pomerijo v küjanji različni jedi. Prejšnja leta je taše srečanje organizirala Narodnostna slovenska samouprava Gorenji Senik, letos pa je organizacijo oprvin prejkvzelo PGD Gorenji Senik.

Na letošnje tekmovanje se je zglasilo 14 ekip. Pet gasilski ekip je prišlo iz Slovenije, dve gasilski društvi sta prišli iz Porabja, sedem ekip pa se je zbralo iz različnih krajev slovenskoga Porabja. Med tekmovalci so bili gasilci pa tudi küjarge, steri radi küjajo. Organizatorji so pripravili osnovne sestavine, med njimi mesau, krumpline pa lük, tekmovalci pa so po

Drüženje med PGD Šalovci in MePZ Gornji Senik

je štiričlanska žirija vsakšo gesti probala pa se odlaučila, stera jed je bila najbaukša pa se je najbolje paršikala (uspela). Žirija je prvo mesto dala ekipi Totálkár z Gorenjoga Senika. V ekipi so küjali Anikó Mukics, László Nagy pa József Takács. Ta ekipa je prvo mesto dosegla tudi lani,

zatok so letos eške gnauk pokazali, ka dobro küjanje pa praksa prinese dober rezultat.

Navzoči so se šetali od kotla do kotla, gledali, ka se küja pa se med sebov pogučavali. Za gasilce je bilau srečanje važno tudi zatoga volo, ka so leko eške bole potrdili prijateljske vezi s slovenskimi gasilskimi društvi iz Slovenije pa Porabja. Njini namen nej biu samo küjarsko tekmovanje, liki so steli meti takšo priliko,

gda se gasilci leko srečajo tudi té, gda nej trbej njim na pomauč titi. Gasilci se največkrat srečajo té, gda je odjen pa nevola. Zdaj pa je bilau vse ovak, odjen je goro samo pod kotlami, iz kotlov pa je fajn denilo po jedi, kauli kotlov pa so se lidge veselo družili. Takša srečanja so dobra prilika, ka se prijateljstva med društvi eške bole poglobijo. Gda se lidge srečajo v takši sproščeni situaciji, se bole spoznajo,

pogučavajo pa si izmenjavajo tudi svoje izkušnje.

Gasilci, küjarge pa domačini so pokazali, ka leko en skupen kotel lidí poveže ranč tak dobro kak skupno delo pa pomauč v

PGD Gornji Senik

svojom pa na svoj način pripravili gesti. Vsakša ekipa je stejla pokazati nika svojoga, zatau so v kotlaj küjali vsefele dobre jedi. Vsak kotel je dišo malo ovak, pa se je že brž vidlo, ka ma vsakša ekipa svojo küjarsko skrivnost. Med küjanjom sta dobra vola pa veselo vzdušje nej falili, tekmovalci so se dosta družili, pogučavali pa smejali.

Gda je vsakša ekipa napravila svojo gesti,

Ekipa Totálkár

žmetni cajtaj. Té den nejso prišli vküper zatoga volo, ka bi gasili odjen, liki zatoga volo, ka bi se družili, smejali, dobro küjali pa geli ino si lejpi den napravili.

OD SLOVENIJE ...

Letna inflacija septembra s pospeškom na 3,3 odstotka

Medletna inflacija se je septembra po podatkih statističnega urada zvišala na 3,3 odstotka, potem ko je bila avgusta triodstotna. K temu so največ prispevale višje cene v skupini stanovanje, voda, električna energija, plin in druga goriva, ki so bile višje za 8,8 odstotka in so k inflaciji prispevale 1,1 odstotne točke. Za šest odstotkov so se podražili prevozi, kar je k inflaciji prispevalo eno odstotno točko. Cene so bile septembra v primerjavi z avgustom nižje za 0,1 odstotka. Najbolj so se pocenili počitniški paketi, in sicer za 15,6 odstotka, kar je mesečno deflacijo znižalo za 0,8 odstotne točke. Po drugi strani so se ob koncu poletnih razprodaj oblačila podražila za 12,2 odstotka. Na letni ravni so bile storitve v povprečju dražje za 4,1 odstotka, blago pa za 2,9 odstotka. Letna rast cen, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je bila septembra 3,7-odstotna, mesečna pa 0,3-odstotna.

Na Lentu jubilejna 40. trgateg najstarejše trte

Na mariborskem Lentu je potekala jubilejna 40. trgateg najstarejše trte, enega najpomembnejših simbolov Maribora in njegove večstoletne vinske tradicije. Pridelek več kot 450 let stare trte so obrali malečniški brači v družbi skrbnika trte Staneta Kocutarja, njenega gospodarja in mariborskega župana Saše Arsenoviča ter vinskih kraljic Natalije Ploj in Nike Martinčič. Ob 40. trgatvi so objavili tudi podatek o skupni količini pridelanega grozdja v štirih desetletjih in povprečnem letnem pridelku. Skupna količina se je približala 2000 kilogramom, povprečni pridelek pa je znašal približno 42 kilogramov. Dogajanje se je začelo s tržnico slovenskih dobrot, malico na prostem in otroškimi delavnici, sledila je slovesna trgateg. Žametovka oziroma modra kavčina je s potrjeno starostjo več kot 450 let vpisana v Guinnessovo knjigo rekordov kot najstarejša trta na svetu, ki še rodi. Iz njenega grozdja izdelujejo vino, ki ga Maribor uporablja za protokolarna darila.

DAN, KI POVEZUJE

Vsaka porabska vas ima svoje znamenosti in posebnosti, za katere njihovi prebivalci skrbijo s posebno pozornostjo in jih z veliko ljubeznijo ohranjajo. Takšni so Mali Triglav v Andovcih, Svetlobni križ v Sakalovcih, Tromejnik na Gornjem Seniku ... Kaj pa ima Slovenska ves?

DÓRA DOSZPOT

Obstaja dogodek, ki našo vas na poseben način ločuje od drugih porabskih vasi in ji daje dragoceno značilnost. Dogodka se udeležujejo posamezniki, ki se veselijo vsake malenkosti, morda že enega samega nasmeha – tako kot se drugi veselijo svojih življenjskih uspehov. Tem posameznikom ta dogodek pomeni to, kar drugim pomenijo božič, rojstni dan, poroka in drugi podobni pomembni življenjski dogodki.

Dogodek z naslovom Dan dejavne ljubezni smo v Slovenski vesi organizirali že sedmo leto zapored, namenjen pa je osebam z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali sen-

Vsi udeleženci dogodka Dan dejavne ljubezni v Slovenski vesi

zoričnimi okvarami iz Hiše previdnosti MMSZ – Ivánc. Letos je dogodek dobil še posebno vrednost, saj nam je uspelo doseči, da so se ga udeležili ljudje z vseh treh strani meje – iz Madžarske, Slovenije in Avstrije. Lani so nas prvič obiskali tudi udeleženci iz Avstrije, letos pa so se nam pridružili še Slovenci iz Doma Lukavci. Na težko pričakovanem dnevu so vaščani začeli že zelo zgodaj lupiti zelenjavo, pogrinjati mize ter pripravljati sendviče in limonado. Naši gostje so prispeli ob 9.00, z velikim veseljem in navdušenjem so izstopili iz avtobusa. Čakali so jih hladna limonada, okusni sendviči in pester program. Dopoldne so jih na dvorišču kulturnega doma pričakale različne skupine.

Obiskovalci iz Doma Lukavci

Ogledali so si nastop trebušnih plesalk in plesne skupine Galaxy Rock & Roll Club, nato pa so jih članice plesne skupine Senior naučile različne plesne korake. Največje presenečenje so bili motorji skupine Vikings of West MbK, na katere so lahko tudi sedli. Letos so si lahko dali narediti tudi tetovažo, prostovoljna frizerka pa jim je uredila čudovite pričeske.

Popoldne so stanovalce zabavali glasbeni izvajalci. Najprej je avstrijska glasbena skupina Anbandln igrala različne tuje popevke, nato pa so s pomočjo Richárda Domjána zadonele še madžarske zabavne pesmi, ob katerih so tudi plesali. Vrhunec dneva je bilo žrebanje tombole, pri katerem so vsi prejeli darila. Dan je hitro minil, naši gostje so se poslovili s težkim srcem. Slovenski gostje, ki so bili pri nas prvič, so bili izjemno hvaležni in veseli, da smo jih povabili ter z njimi delili veselje in čar tega dneva. Obljubili so nam, da jih bo naslednje leto še več.

Kot vsako leto smo tudi letos prejeli veliko donacij in pomoči. Zahvaljujemo se vsem monoštrskim organizacijam, samoupravam, podjetjem in trgovinam, ki so z darovi prispevali k organizaciji tega dneva. Nabralo se je veliko daril in peciv, zato smo lahko pripravili spominke tudi za druge stanovalce ustanove.

Ta dogodek je izjemno pomemben ne le za osebe, ki se ga udeležujejo, ampak tudi za naše vaščane. Zdi se mi, da se prav na njem najbolj pokažeta povezanost in sodelovanje med vaščani – tako med starejšimi kot med mladimi. Najlepše pri vsem skupaj pa je, da gre za popolnoma prostovoljno dejavnost. Vsako leto se nas pri organizaciji zbere več in več, kar kaže, da je dogodek postal pomemben del življenja naše vasi. Prav zato upam, da se bo ta tradicija ohranila še mnogo let.

PREKMURSKA GODBA BAKOVCI

GLASBA Z VSEH VETROV OB ŠUMENJU MURE

Prekmurska godba Bakovci deluje že skoraj stoletje, ves čas pa se na svoji glasbeni poti povezujejo z drugimi glasbeniki. Tako so v preteklosti nastopali z Heleno Blagne, Vladom Kreslinom, Tanjo Žagar, Otom Pestnerjem, ansamblom Modrijani in drugimi. Na letošnjem tradicionalnem letnem koncertu na Otoku ljubezni ob Muri pri Izakovcih so nastopili skupaj s prekmursko pevko Regino.

JOŽE GABOR

Glasbo je ob šumenju Mure poslušalo veliko obiskovalcev. Organizator je bil Zavod za turizem, kulturo in šport Beltinci, obiskovalce pa je nagovoril beltinski župan Marko Virag. Glasbeniki različnih generacij nastopajo pod vodstvom zborovodje Željka Ritlopa, zaigrali pa so tako skladbe Regine kot tudi druge skladbe iz bogate zakladnice slovenske in svetovne glasbe. Njihov nastop je tudi tokrat

Prekmurska godba Bakovci se je predstavila s kakovostno izvedbo skladb. Kot gostja je na letnem koncertu nastopila prekmurska pevka Regina.

popestrila skupina deklet Mažoretke Bakovci. To so dekleta, ki jih združuje veselje do plesa in vihtenje mažoretnih palic. Število članic se iz leta v leto povečuje, lahko pa se pohvalijo z vrsto nastopov in uspehi na tekmovanjih.

Prekmurska pevka Regina, ki jo mladostni znanci in prijatelji poznajo po vzdevku Pupa, je pred tridesetimi leti nastopila na Evroviziji s skladbo Dan najlepših sanj, obiskovalci pa so ob spremljavi bakovske godbe prisluhnili tudi drugim njenim skladbam. Vedno srčna in prijazna pevka je še posebno vesela, ko lahko obiskovalcem poje in govori v prekmurskem narečju.

Prekmurska godba Bakovci je bila ustanovljena leta 1928 in bo tako čez dve leti praznovala stoletnico. Izvaja širok nabor glasbe, od priredb svetovnih uspešnic in aranžmajev slovenskih popevk do koncertnih skladb za orkestre ter klasična dela, pa tudi prekmurske ljudske plese in koračnice. Leta 1928 je dvajset glasbe-

nikov prvič zaigralo kot takratna gasilska godba. Njen ustanovitelj in kapelnik je bil učitelj in ravnatelj Osnovne šole Bakovci Milan Deškovič. Denar za nakup instrumentov so člani zbirali sami. Kupili so jih s prostovoljnimi prispevki, nekateri pa so celo najeli posojilo, za katero so zastavili svoje premoženje. To priča o ljubezni do glasbe, ki se prenaša iz roda v rod vse do danes, ko se lahko pohvalijo s kakovostjo igranja, za kar so zaslužni zborovodje, dirigenti.

Glasbo je popestril nastop skupine Mažoretke Bakovci.

Po drugi svetovni vojni je zbor trideset let vodil Anton Buzeti - Anti. Leta 1976 je dirigent postal Stjepan Marušić - Stevo, leta 1999 pa je vodenje godbe prevzel Željko Ritlop, ki jo vodi še danes. Z vedno zahtevnejšim programom je godba začela večati tudi obseg instrumentov in število članov se je v manj kot desetih letih podvojilo.

Tudi tokrat jim je prisluhnilo veliko ljubiteljev glasbe.

Danes se lahko pohvalijo s številnimi plaketaми in priznanji, z načrtnim in vztrajnim delom si prizadevajo približati se najboljšim godbam v Sloveniji, ostati pa želijo tudi eno največjih in najatraktivnejših kulturnih društev v Pomurju. Izdali so dve zgoščenki in izvedli dva koncerta v Cankarjevem domu v Ljubljani z naslovom Zgodbe Prekmurja. Gostovali so v Avstriji, Nemčiji, Italiji, Srbiji ter na Hrvaškem, Madžarskem, Češkem in Slovaškem.

... DO MADŽARSKE

Časopis Népszabadság bo znova izhajal

8. oktobra 2026, natanko deset let po tem, ko so ga ukinili, bo začel spet izhajati nekdanji dnevnik Népszabadság, pomemben madžarski časopis z dolgo zgodovino. Novi Népszabadság bo deloval kot spletni časopis in tiskani tednik. Časopis je desetletja igral pomembno vlogo v madžarskem javnem življenju in je generacijam pomenil orientacijsko točko. Népszabadság je postal pomemben forum spremembe sistema, nato pa po letu 1990 kot neodvisni dnevnik ključni akter na madžarski medijski sceni. Uredništvo je vzgojilo odlične novinarje, ki so začeli delati po spremembi sistema, danes pa so pomembni vodje pri neodvisnih madžarskih medijih. Obnovljeni Népszabadság se opredeljuje kot spletni časopis o družbenih zadevah. Na spletni strani bo obdeloval novice o madžarskih in mednarodnih družbenih dogodkih ter pomembne aktualne dogodke v družbi in gospodarstvu z dodatnimi materiali, analizami, poročili in intervjuji. Poleg tega bo izhajal tudi kot tiskana izdaja enkrat tedensko, v kateri bodo objavljeni najpomembnejše teme in dogodki tedna.

Lőrinc Mészáros še vedno najbogatejši Madžar

Lőrinc Mészáros in njegova družina sta na vrhu madžarskega seznama najbogatejših Forbes 2026 s premoženjem v višini 1785,7 milijarde forintov. Na drugem mestu je lastnik banke OTP Sándor Csányi s 649,7 milijarde forintov, kar pomeni, da je razlika med prvim in drugim mestom več kot tisoč milijard forintov. Tretje mesto zaseda lastnik največ vrednega madžarskega podjetja MPF Holdinga Zsolt Felcsuti z ocenjenim premoženjem v višini 587,6 milijarde forintov. Tibor Vörös, večinski lastnik skupine Wallis, je s 567,7 milijarde forintov četrty, podjetnik László Szijj pa s 530,6 milijarde forintov peti na Forbesovi lestvici. Forbes je letos prvič ocenil sto, ne le petdeset najbogatejših. Po izračunih revije ima sto najbogatejših Madžarov skupaj približno 13 tisoč milijard forintov premoženja.

JUTRI BO V CELOVCU S'MENJ – 9.

RIBIČI RIB IN RIBIČI LIDI

Tržnica ali piac na Benediktinskem trgi je edno najbolje živo in priljubljeno mesto v cejlom Celovci. Vsaki četrtek pa soboto od ranoga zranka do zadvečerka tam držijo senje, na šterom svojo blago ne odavajo samo koroški verti, liki pridejo gazde iz sausadne Italije pa Slovenije tō. Naja den pa se je indrik začno.

-DM-

Gda sva drlanckala po varaški ulicaj, sva na dosta mejstaj vidla vinjete z napisom: »Gde v vrugi je Villach?« Tau sva znala, ka je Beljak drūgo največše mesto na Koroškem, z interneta pa sva zvōdala tau tō, ka mata badva varaša sploj dober hokejski čapat – najkrepšiva konkurenta za prvo mesto v državnoj ligi. Zatok je nej čūda, ka njija navijači tak odūrdjavajo eden drūgoga.

Premišlavalasva, ka bi gorpoiskala té lejpimali varaš, donk pa sva se odlaučila, ka

Legenda pravi, ka je eden ribič na Benediktinskem trgi čalivo, gda je svoje ribe vago. Eden küpec je na tau gorprišo, depa ribič ma je nazajgučo: »Aj včasik kamen baudem, če ne gučim istino!«

ostaneva v Celovci. Napautila sva se v bauto na panaufi, ka bi si küpila nikši zajtrik. Padaš mi je priporaučo takzvani »Leberkäse« ali »mesni sir«. Tau je bavarska, avstrijska in švajcarska specialiteta, spečena iz fajno semletoga govenskoga pa svinjskoga mesa, špeka, vodé pa začimb. Največkrat go dajo segrejtō v žemlico in je skor takša, kak eden kraugli hotdog. Ge sem té mesni sir koštavo s krepkim prplom, padaš pa s sirom.

Gde je vse farbasto in dobro dene

Po zajtriki sva se podala dale na Benediktovo senje, na šterom vsakši leko sproba bogato alpsko-jadransko gastronomijo. Bilau je vnaugo lūdi, nastrgavali so blago domanji pa tihinski vertov. Brž sva na pamet vzela, ka svoje vino odavajo slovenske gazde z Vipavske doline in Goriški brd tō. Ništerni

so svoje dobraute ponūjali na mali štandaj kauli po placi, drūgi pa so bili znautra, na pokritom tali. Vse se je najšlo: šunke, klobase, sir, sad, ribe pa začimbe.

Na red na placi skrb má »kameni ribič«, eričen kip iz črne pale. Prejdnji Celovca so ga 1606. leta zatok dali postaviti, ka so ribiči furt čalivali: ali so svoje ribe falejše odali že na pauti prauti tržnici ali pa so nej meli friško blago. Pod kamenim ribičom piše: »Ta-

Kauli Staroga trga stogijo veličastne baročne in renesančne palače. Na njem najdemo dosta kavarn, mali baut pa arkadni dvorišk.

čas mo tū stau, ka moje ribe pa raki ne sfalijo«. S tejm opomina, ka se mora vsakši držati regul in blago odavati samo na tržnici.

Zgodovinska zibeu varaša

Na ednoj tabli na benediktinskoj cerkvi sva s padašom preštela, ka tam v rovačkoj rečji tō slūžijo svete meše; te pa sva za en malo že pá na Starom trgi bila. Oprvim sva stanila pred palačov, štero je v 18. stoletji v baročnom štiluš dala obnoviti držina Goëss, v njej pa gnes delūje banka. Malo dale se zdigava iža »zlate gosi«, štera je najstarejša kuča v varaši, vej je pa stala že 1480. leta. Svoje ime je dobila po maloju gausi, štero so gor nad zvūnešnje dveri djali.

Zavinila sva na pravo in na kraci stala pred eške ednim eričnim ramom, šteri má nad dverami zlato sidro (horgony). V tisto krčmau so inda svejta ojdli vsi, šteri so steli pogasiti svoj žōu. Vse te simbole so zatok vōdejvali, ka bi lidgé ležej najšli gostišča. Ovak pa té zidine lepau pokažejo, kak so bogate držine živele na srejdji Celovca.

Središče Krške pūšpekije

Nej nama je trbōlo dugo klepati do katedrale svetoga Petra in Pavla. Pred njauv sva najšla tablo, ka prej v cerkvi tisti večer en koncert držijo, na šterom dva goslara na orgole pa bobén zaigrata Maurica Ravela Bolero. Na program bi nikak nej mogla priti, donk pa sva nutstaupila, ka bi malo kaulipoglednila.

Znautra v cerkvi sva vidla najlepšo rano-baročno notranjost v cejlom Celovci. Božō ižō so začnili zidati 1581. leta, ka bi gratala glavno dūhovno središče protestantov v varaši. Komaj pa so zidino zgotovili, so go že 1600. leta vkrajvzeli katoličanji in go prejkдали ježuitom. Stolnica je gratala 1787. leta, gda so sedež Krške pūšpekije uradno tō prejk v Celovec postavili.

V cerkvi má spominsko tablo Anton Martin Slomšek, na šteroj vse piše v slovenskom geziki tō. Tau je nej čūda, vej se je pa slovenski blajženi pūšpek za dūhovnika vōnavčo v Celovci, tam pa so ga 1824. leta posvetili v mešnika tō. Sledik je biu devet lejt spiritual (dūhovni vodja) v semenišči Krške pūšpekije. 1847. leta je grato pūšpek v Šentandraži, od kéc je 1859. leta sedež svoje pūšpekije prejkodneso v Maribor. Spominska tabla svedoči, kak je povezūvo slovenske pa nemške vōrnike na Koroškem in Štajerskom.

Stolnica svetoga Petra in Pavla je od znautra svejkla, sve-tešnja in ranobaročno bogato okinčana. V svetišči vnau probata orglar pa bobnarka na večerni koncert.

Na Stolničnom trgi pred katedralov vsefelē zidine stogijo. S padašom sva najšla edno restavracijo tō, v šteroj sva leko za nej tak drage peneze fajni obed zela – ge na priliko župo pa testau z grbanji. Kōlnarge so sploj prijazni bili.

Te pa sem znauvič slobaud vzeu od prijatela, vej so me pá čakali ništerni koroški Slovenci. V ednoj kavarni sem se oprvim srečo z mladim novinarom Simonom Rustio, šteri se je s tauv meštrijov začno spravlati že v svojom 17. leti. Gda je na univerzi v Celovci štandéro slovenski gezik, je biu celau urednik študentski novin. Kisnej je duga lejta delo pri tedniki Novice, vnau letos pa so ga gorvzeli v slovensko uredništvo ORF. Simon fusbal tō rad špila, zavolo športa je večkrat gorpoisko Porabje tō.

Ranč un je biu tisti, šteri me je sprevodo do koroškoga sedeža avstrijske radiotelevizije, gde sem pá leko spozno dosta zanimivi Slovincov.

(se nadaljuje)

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

MIKI ROŠ

Reka Idrija vcejlak na slovensko-talanskoj granici teče. Na Renom kraji so brgé Brda, na talanskom velka krajina Benečija, v steroj ranč tak Slovenci živejo. Na Brdaj po brgaj pa dolaj vekše pa menjše vesnice stodjijo. Nisterne so vcejlak prazne ostanole. Stari rami eške kuman stodjijo, lidi pa tam že davnik več nega. Ena takša ves vcejlak skrak reke Idrije pa s tejm tüdi skrak granice je stala. Skur 70 lejt se tam kokauti več ne glasijo.

Hoščina

Ménje nam od toga pripovejda, ka tam je inda gausto grmauvdje bilau ali pa leko tüdi gausta gauška je rasla. Rejč hosta bi mi kak gauška tumačili. Historija nam pripovejda, ka so stari

Reka Idrija za divdjo reko vala. Ranč zatoga volo so na njej mline gorpostavljali. Ménje ene ranč tak stare vesi nam od toga pripovejda, Melinki iz rejči vnaugi mlinov vöpride. V reki Idriji eške gnesden velke ribe plavajo. Že od inda so se na talejraj domanji lidi ribe najšle.

Slovenci v tau krajino pa tüdi v Benečijo kaulak leta 590 prišli. Mirne vole leko povejmo, ka od Hoščine kak od trno stare vesi pripovejdamo. Ranč reka Idrija je lidi k sebi zvala.

Na reki Idriji je inda 25 mlinov mlelo. V vesi Hoščina so tüdi svojga meli. Depa gnes so tau samo davni spomini, steri med zidinami iz kamla živejo. Lidge so od zemle živel. Od toga vejo vnüki domanji lidi pripovejdati, steri zdaj inda živejo. Svoj pauv so v varaše nosili, stere gnes na Talanskom najdemo. Zvejškoga so tau varaši bili, v steraj so tüdi Slovenci živel: Trbiž (Treviso), Čedad (Cividale del Friuli), Gorica (Gorizia) pa tüdi doj do maurdja v Trst (Trieste) so šli. Od nji zmaučau (maslo) pa sir so trno po-

štüvani bili. Kaulak po gauški dosta kostanov pa maronov raste. V mlini so je doj mleli. Tüdi tau melo so na velke odavali. Gda je pauva na paulaj nej zavole bilau, kostanovo melo za krüj pa pogače so mejsili. Gnes ta mela za velko delikateso vala.

Zavolo kostanov so dosta meda pri-

Za tejm oknom je diš po riči po rami ojdo. Iz njega so gesti na žlico, ričet küjali. V zimi se je spodkar palinka küjala. Trbej eške tau prajti, ka v dolini reke Idrije so nej duge, mrzle zime poznali. Vrejmen je tam bole milo, kak se tau pravi.

pauvali. Sküjane pa olüpane so je nut v med djali. Tak so dugo ostanoli. Tradicionalno življenje v prvoj velkoj bojni se na velke vömini. Kak Hoščina so tüdi druge takše vesi prazne ostanole. Talani so je vözagnali, ka so tam svoje sodake meli. Soška fronta (isonzói front) je svoje porcije terdjala. Po bojni so nisterne držine več nej nazaj prišle. Se je pa neka drugo

Zar za vküper sünjenimi zidinami se ram leko vidi, v sterom so lidge najduže živel. Granica njim je paut do varašov dozaprla, kama so šegau meli ojdti. Nej samo pauv odavat, tam so küpili tisto, ka njim je doma trbelo.

vöminjlo. Znautra talanskoga rosaga so ostanoli, po sterom so Mussolinijovi fašisti besneli. Hoščino je gnako kak vse duge vesi ta baja zaodila. Nejs več Slovenci smeli biti, nagnauk so Talani gratali. Ranč tak je eške tri lejta po bojni bilau, dokeč se leta 1948 nauva granica na reki Idriji ne »namala«. S tejm ves pomali, depa gvüšno začne mirati.

Zoran Jerončič pa njegvi že pokojni oča Franc sta vnauge knjige od domanje krajine napisala. Bratje Slovani je ena od nji.

Kak povejdano, ves Hoščina je poma-lek mirala. Tam več niške ne živé, vsikša zidina pa svojo pripovejst v sebi nosi. Za tau velko skrb domani človek Zoran Jerončič ma. Vnaugo vsega od vesi pa od njeni lidi njemi je poznano. Tüdi od švercanja pa od lidí, steri so prejk reke Idrije na talansko odskočili. Na granici se je nej za šaliti

V Zoranov domanji muzej vnaugi poznani Slovenci radi pridejo. Nej dugo nazaj se je tam tüdi pisatelj Tone Partljič stavo.

bilau. Najbole vrajži so ranč domanji, jugoslovanski, graničarge bili. Radi so strejlali, tak so tüdi eno domanjo deklčko bujli.

Hoščina je gnes ena od 50 vesi skrak reke Idrije pa više nje, ka ji več nega. Zaprav, od vnaugi lejt načnjene zidine eške stodjijo, lidí v vesi pa že davnik več nega. Od vsega toga tüdi muzej pripovejda, ka ga je ranč Zoran naredo.

Na življenje skrak granice spomini tak eške živejo. V knjigaj, v muzeji živejo pa v zidinaj, stere gauška pomelk »pogej«. Kak bi ménje vesi Hoščina tau že pripovedalo, ka je vesi usojeno.

PRIPOVEJSTI V IŽI S KRÜŠNOV PEČJAUV

Kak ogen v peči, šteri poživla pa dá toplo, tak gori spomin na števanoskoga školnika Karla Krajcara, šteri je znau, ka je domanja slovenska rejč nej samo narečje, nego je paut do slovenstva, paut do src. O tom so tudi gučali v Iži s krüšnov pečjauv na Verici, kda so prizvali njegov spomin, zmejs kda so šтели tiste pripovedjst, štere je inda vküp paubro od lüstva v Porabji.

AKOŠ ANTON DONČEC

FOTO: OKTAVIJA TALABER

Karel Krajcar ostane na vökoma v spomini Porabja. Števanovski školnik je znan zavolo etnološkoga pa literarnoga dela, štero je opravlo med vogrskimi Slovencami, zmejs kda je cejle generacije včiu v šauli. Ništerni njegvi dijaki so gratali tudi tak odlični kak un, med njimi je Etelka Dončec z Otkauvec, štera je zdaj doktorca pa literarna zgodovinarica vogrske kniževnosti v Budapešti. Karel Krajcar je vküppaubro stare pripovejst. Na njegov spomin je biu 19. septembra na Verici literarni večer, gé so gorprešтели eno pripovejst, štero je najšo Krajcar v Ritkarovcaj pa njemi go je pripovejdo Pišta Tek. Na večer je prišla Krajcarova dovica, Éva Ékes, štera itak v Števanovcaj žive pa je una tō bila školnikojca v števanoskoj šauli. Literarni večer je biu v Iži s krüšnov pečjauv na Verici, na šteroga so prišli ništerni indašnji Krajcarovi dijaki, šteri so prinesli lejpe spomine o števanovskom školniku.

Na literarnom večeri so gorprešтели pripovejst Grüška na krala dvorišči v domanjom geziki pa vogrski tudi. Po pripovejst je bilau pogučavanje o spominaj, školniki Krajcari pa njegovom deli.

Krajcar je od 1970 začno vküppbrati pripovejst, pesmi pa ešče škeri staroga lüdsckoga življenja v Porabji. Gospa Eva je pravla, ka je meu inda takši stari magnetofon Tesla na kaseto, s šterim je odo koulek po vesnicaj pa je spitavo lidí. Pejški ali pa z biciklinom je gorzisko starejšo lüstvo, štero je ešče znalo pripovedjati, té pa je pripovejst zapiso s pisalnim mašinom (írógép). Kak je un inda pravo, so té pripovejst pa stare zgodbe sigdar pripovedavali lidje drüg drügomi, kda so večer lüpalí kukorco ali goščice. Tej spomini so dali tudi idejo za verički literarni večer.

Pripovedjanje v Iži s krüšnov pečjauv

V Števanovcaj, nej daleč od indašnje kasarne graničarov je bila cimprača s slamnatov strejov, gé je Karel Krajcar vküppaubro stare škeri pa je tam meu veški muzej v 60. lejtaj. Scajtoma je nej bilau več pejnez za tau ižo, šteroj se je streja podrla. Kda so jo prišli sfundat, je školnik nej biu doma. Šolari so šli rešavat tau, ka je bilau ešče mogauče. Tisti predmeti (tárgyak) so zdaj v monoštrskom pa v drügi muzejaj. Školnik je biu fejst žalosten, ka je biu muzej porüšen.

Kda so vödali leta 1996 tretji ponatis njegov pripovejst, je vöprišla ena drüga kniga s prekmörskimi pripovejstami, štere je vküppaubro böltinski koršmit Dušan Rešek. Gospa Eva je v pamet vzela, ka preveč dosta pripovejstí guči o čaralicaj pa vragaj, dapa so pripovejstí školnika Krajcara itak pestre (változatosak), kà v Rešekovej knigi so li samo comprniške pripovejstí. Pouleg pripovejstí so gučali udeleženci večera o položaji Slovincov pa slovenske rejči Porabji, ka je fejst zanimalo Vaugre tudi, šteri so naselili v našo krajino, itak njim so bila važna ta pitanja, kà dosta lepote pa velke vřednosti vidijo v slovenskoj rejči.

Literarni večer se je nadalüvo 26. septembra pa 2. oktobra v Iži s krüšnov pečjauv na Verici. Kà je bilau že malo mrzlo prauti večeri, so naložili ogen v peči, ka je povekšalo nostalgíčno zdüšje v iži. Té so vogrski gorprešтели pá eno pripovejst. Školnik Krajcar je pripovejstí napiso najoprvin v domanjom geziki, té pa v knižnoj slovenščini pa té vogrski. Žena njemi je pomagala pri vogrskom prevodi. Na drügom večeri je Nikol Virág, štera zdaj žive v Sabatinovoj iži na Verici, gorštejla pripovejst Trije

pavarstji sinovi, štero je tudi Pišta Tek pripovejdo Krajcari. Toga ritkarovskega Pišteka (po iži Rüštjini) se tak spaumnijo, ka je biu mali, liki prijeten človek, šteri je rad meu piti. Nikol Virág se je tudi samo naselila na Verici, itak je gratala vnostranska osebnost vesi pa zna peči fejst dobre pavarke krüje. Oktavija Talaber z Ritkarovec (po iži Vajnini) se je nazaj spaumnila, ka njim je

dejdek tau pripovejst že pripovejdo (istina, malo se je ovak čüla). Zmejs so se pogučavali o receptaj pa gestinaj v Iži s krüšnov pečjauv

2. oktobra je biu tretji literarni večer, kda so poslušali pripovejst o Krepkon Jančiji, šteroga je dugo dogila njegov mati pa je vrag ž njegovoga trbüja djo kašo. Tau pripovejst njim je goršto György Papp z velkin vživlanjom (átélés), ka so ga fejst poslušali gaustje literarnoga večera. Potejm je pá bilau pogučavanje, štero je bilau že bole diskurz o očuvanju tradicije pa vesi. Verica-Ritkarovci so posebna ves v Porabji, kà so tū vsa ižna imena vküppobrana pa majo napravlene tablice s tejmi imenami.

Lejko vidimo, ka ne pisti lüstvo mlačno tradicija, slovenstvo pa domanja rejč, ranč Vougrov nej. Ka pa nji je zanimalo, tau je domanja rejč. Jožef Klekl st. je inda pravo: »Naš jezik je jako bogat. Jezikoslovci se njemi divijo, čüdivajo.« Važno njemi je bilau slovenstvo, dapa bole važna je bila domanja rejč, prekmörščina, štero mi tudi gučimo. Naša rejč pa ma vse: lüdscko kak tudi kniževno tradicijo, drüga narečja v Sloveniji pa samo lüdscko slovstvo. Karel Krajcar je zatok napiso šolsko knigo v domanjom geziki, s šterov je ščeu pomagati včenje slovensckoga gezička pa etak bi ležej šlau očuvati slovensko narodno identiteto v Porabji, dapa zavolo ideološkoga načela, ka vse mora biti v slovenščini, so nej dopistili vödati knige. O nesmiselnosti tej ideološki načel so gučali nej tak davnik profesori na Cankovi, na simpoziji Avgusta Pavla. Rokopis tej šolski knjig je itak pri gospej Evi Krajcar v Števanovcaj.

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC PRATT	IRONIČEN ČLOVEK, POSMEH- LJIVEC	PALEC, INČ	NAZIV	NAJBOLJ ZNANA KRIPTO- VALUTA	FRANC. FILMSKI IGRALEC DELON	KUNI PODOBNA ŽIVAL, NERC
					PRED- ŠOLSKI OTROK							4
					SNOV, KI POVZROČA HROMENJE		6					
					IZDELO- VALEC ROLET							
					HRVAŠKO NAFTNO PODJETJE 3. POTENCA ŠTEVILA				VONJ PO KISLEM VINU TKANO BLAGO			
POMOČ: CHRIS CIK NANDU NORKA	SESUTJE SISTEMA	ETILNI ALKOHOL, VINSKI CVET	OBOROŽE- NE SILE DRŽAVE, VOJSKA	14. GRŠKA ČRKA				1.000 KG	1			
				BIBLUSKI LADJAR				SLADEK JUŽNI SADEŽ				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC REEVES	7					ZLATO JABOLKO					OKRAS	TRIK, PREVARA
						SLIKARKA KOBILCA						
OVOJNI DELI SEMEN				5			NOJU PODOBNA JUŽNOAM. PTICA					
							ROK ŽITKO					
JUŽNO- AMERIŠKE TOVORNE ŽIVALI					VРАНJI SAMEC					ETBIN KRISTAN TV VODITELJ VALIČ	2	
					OROŽJE S TETIVO IN PUŠČIKAMI							
BALERINA KLAŠNJA					ŽENSKA, KI RADA LAŽE TINA MAZE							
SPREM- LJAJOČ POJAV			3					NEGATIVNO NAELEK- TREN ION				
SLAMICA								MAVEC, GIPS				8

Končna rešitev:

1	2	3	2	4	5	1	6	5	7	8

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu

TV Slovenija 1 v četrtek,

15. oktobra, ob 14.25. Ponovitev maga-
zina bo na TV Slovenija 2 v ponedeljek,

19. oktobra, ob 18.10.

Kratka vsebina:

- 25. obletnica smrti Štefana Tótha

- Slovenska ves z očmi študentke

- 9. Dnevi slovenskega filma

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden
spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za iz-
bran dan:<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

			1					
9	7			8		3	4	
6			7	2	9	1	8	
2	5	6		7		4	9	3
	3	4	2	9	6	8	5	
8	1	9		4		7	2	6
	6	7	4	5	8			9
	8	2		6			1	4
					2			

MREŽA NAKLJUČNIH LIKOV

 Tale ploščica je v spodnji mreži skrita
4-krat! Poišči vse štiri njene lokacije!

MARGITA KORPIČ PREJELA PRIZNANJE

Ob svetovnem dnevu starejših je Margita Korpič, aktivna članka slovenske skupnosti, v Sombotelu prejela spominsko plaketo Skupščine Železne županije za svoje dolgoletno skupnostno delo v korist upokoјencev. Ob prejemu priznanja ji uredništvo časopisa Porabje iskreno čestita ter ji želi še veliko uspeha in zadovoljstva pri njenem prizadevanju za dobrobit starejših.

NASTOP V MARIBORU

FERENC SÜTŐ

20. septembra je v Mariboru potekalo tradicionalno srečanje Ljudskih godcev, pevk in pevcev pod brajdami, ki je tudi letos povežalo ljubitelje ljudske glasbe, petja in ohranjanja kulturne dediščine. Na prireditvi je nastopil tudi Porabski trio Zveze Slovencev na Madžarskem.

Glasbeni popoldan je organiziralo Turistično humanitarno društvo GLAS.

Za povabilo predsedniku Janezu Šauperlu najlepša hvala.

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB

POD SREBRNIM BREJGOM ...

MIKI ROŠ

... takzvani super referendum že se leko zgotovi, gda v vaši pa naši novinaj Porabje te tau šteli. Politična bojna zmejs med črnimi pa rdejčimi pa se ne zgotovi. Kakoli referendum povej, vsikši de si tau po svoje tumačo. Eni do prajli; lidge so svojo volo vöpokazali, depa, nejso razmeli od koga referendum sploj pripovejda. Drugi do malo ovak vse fküper tumačili; gor so napelani bili, ka se je tak vözišlo. Ja, kak že telkokrat povejdano, vsikše oči svojga malara majo. Istina pa je ta, ka pacin pa dizel

Tö naš Srebrni brejg je nej najbolje gvüšen, sto Vesno z zlato glavau za najbaukši film tada. Neške takši, ka njemi nedo na velke füjčkali, si brodi.

sta nigdar nej drakšiva bila, kak v parlamenti lidge sidiji, steri lažajo, pejnaze so lidan, rösagi pa eške komi drugomi dužni. Istina je ta, ka eno se guči, drugo se dela. Nej samo novinarje tö vnaugi drugi se glasio, kak Slovenija že pomalek na Orbanovo Madžarsko vöglejda. Malo ovak povejdano, samo ge istino man pa niške drugi nej. Leko tö tak povejdano, kriza moralne vrednosti v politiki je skur na nulo prišla.

Na nulo je nacionalni teve prišo. Od finančne nule pripovejdamo. Stere vse programe do mogli zbrisati se eške ne vej, depa, toga nede malo. Plače se kuman »pokrijvajo«, vse je že tak napravljeno, ka se nacionalni teve do kraja politizejra. Ka tau znamenüje? Tau, ka do v tisti rogeu mogli fudati, steroga njim politika na lampe dene. Več kritike nede, tau je smrt za novinarstvo. Za tisto novinarstvo, stero demokratičnoj družbi glendalo gor drži. De se zgotovilo tau, ka de nekaj dirigejrivo, od koga gučati, kak gučati pa gda tiüma ostanoti. Ja, tau za najbolje črni scenarij vala. Vüpanje pa slegnje premine. Tö zatoga volo, ka regule od nacionalnoga tevena eške vsigdar valajo. Črni pravijo, ka tau so komuništrske regule, tau, ka politika se ne smej nut mejšati.

V kulturo se politika aj tö ne bi nut mejšala. Depa, steri vse spod kontrolo radi majo, za nika nej vejto. Ka, ranč kultura je vsigdar tista bijla, ka je po svoji potaj ojd. Gda njoj stoj škej tau paut ovak naprajti, vsefele se leko zgodi. Nej samo gnauk se v slovenskoj historiji zgodilo, ka pero, knjiga ali film je kaj ne velke vöminijlo. S tejn smo na prag Festivala slovenskoga filma Portorož prišli. Od 13. do 18. oktaubra do 127 kratki, dugi, animirani pa študentski filmov nut pokazali. Minister ali ministrica za kulturo vsigdar nagrado Vesna za najbaukši film režiseri tada. Tau leto je nej za čakati, ka bi se takše zgodilo. Ministrica Ignacija Fridl Jarc bi leko na »lagvi tren« staupila. Malo ovak povejdano, kulturni delavci jo nemajo najbolje radi.